

והוינן בה: היכי דמי? כיצד הוא הטעה אותם?

אי דאמר ליה בעל הבית לשלוחו הפועל "לך שכור לי פועלים בארבעה זוזים", ואזל איהו השליח ואמר להו לפועלים שיהיה שכרם בתלתא, בשלשה זוזים בלבד, אם כן, תמוה, מדוע יש להם תערומת עליו.

"תרעומת" — מאי עבדתיה? איזו תרעומת יכולה להיות להם על השליח?

והרי הם פבור — שקלו בדעתם את הסכום המוזל שנקב להם בשכרם, וקביל, (8) הסכימו לעשות מלאכתו אף תמורת שלושה זוזים.

ואי דאמר ליה בעל הבית לשליח, שכור לי פועלים בתלתא, ואזל איהו ואמר להו לפועלים בארבעה, אם כן, תלוי הדבר כיצד התנה עמם השליח, וכפי שיתבאר.

היכי דמי? אי דאמר להו השליח "שכרכם עלי", מחוייב אני בעצמי לשלם לכם שכרכם, אם כן, ניתיב להו מדידיה, יתן להם השליח מממונו שלו את אותו דינר שהוסיף מדעתו, יתר על מה שנתרצה בעל הבית לשלם, וכפי שמבואר דין זה בכרייתא.

וכמו כן, כל החוזר בו מהשכירות של פועל, בין שחזר בו בעל הבית ובין שחזר בו הפועל — ידו של החוזר היא על התחתונה. ויבואר דין זה בגמרא.

גמרא:

ודנה הגמרא ומבארת את מה ששינוי בתחילת המשנה "השוכר את האומנין והטעו זה את זה".

ומדייקת הגמרא: "חזרו זה בזה הפועלים או בעל הבית משכירותם", לא קתני במשנה.

אלא נקט התנא בלשון "הטעו זה את זה".

והיינו, דאטעו פועלים אהרדי, שהטעו הפועלים זה את זה.

ומבארת הגמרא: היכי דמי?

דאמר ליה בעל הבית לאחד מפועליו: זיל, אזור לי פועלים, לך ושכור עבורי פועלים, וקצב לו סכום מסוים לשכרם.

ואזל איהו, הפועל השליח, ואטעינהו, והטעה אותם, בכך שהבטיח להם בשכרם סכום אחר ממה שאמר לו בעל הבית.

ולפי רש"י קשה, מה מרויח בעל הבית מכך שיחזור בו? והרי לדעתו משלם לראשונים את הרווח שהזולה העבודה, ואין הוא זוכה בה? ותירצו, שאכן אינו מרויח, אלא מדובר שם בכגון שחוזר בו מחמת שנאה וכדומה. אכן יש בראשונים שחלקו מטעם זה על רש"י [עיי' תוס' שאנץ ותוס' ר"פ].

8. כתב הרא"ש: ואפילו שווה עבודתם ארבעה, אינו משלם להם אלא שלושה, כיון שנתרצו

מדוע ישלם להם השוכר יותר מהמגיע להם לפי חשבון עבודתם? ומבאר הריטב"א, כיון שהזולה מלאכת פועלים, הרי אם יתן להם כפי שפסק עמם מתחילה, נמצאו נפסדים. שהרי אם ישכירו עצמם עתה למחצית היום השני, יקבלו פחות ממה שהיו מקבלים בשכרם אם הוא לא היה חוזר בו.

ובתוספות בד"ה השוכר נתקשו לדעת רש"י, כי מדברי הסוגיא לקמן, עז א, משמע שאם הזולה העבודה, מעוניין בעל הבית לחזור בו.